

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I.

Established

1893.

TWO SECTIONS — SECTION I.

РІК XLIX. Ч. 171. Джерзі Сіті, Н. Дж., понеділок, 28, липня 1941.

No. 171.

Jersey City, N. J., Monday, July 28, 1941.

VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

П'ЯТЬ ЦЕНТИВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. „Свободи”: BErgen 4-0237—4-0807

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the United States of America.

FIVE CENTS elsewhere.

Віriamo в Тебе Українська Жінко

Тому 44 роки писала „Свобода” на тему жіночого руху ось що:

„Не буде кращого ладу, поки не дамо жінці рівних політичних прав. Не бракує нам поважання до жінок, але маємо наскрізь фальшиве розуміння про права жінки. Жінка має ті самі права, що й ми. А як вона не має права голосувати, то звідкіля мають мати це право чоловіки? Ми певні, що усунемо багато злого з нашого суспільного життя, якщо жінка досягне цілковитої політичної рівності і свободи. І чому ж вона не мала б цього досягнути? Заперечувати таку політичну рівність є злочинном, якого допускається звіряча сила на слабшій фізично істоті. Жінка має більше почуття честі ніж чоловік. Її голосу не буде можна купити при виборах за чарку віски. Ми вбираємо жінку в дорожочності, а держимо її в політичній залежності. А хочемо бачити ті часи, нашого суспільного життя, якщо жінка досягне цілковитої політичної рівності. Годимось з Інгерсолом, що кожний славний чоловік мав славу матір. Зате на батька кожний є добрий”.

Ось це був той голос поступової Америки, який через „Свободу” промовляв теж і до української жінки. Тої, яку втягала „Свобода” теж і в ряди У. Н. Союзу, щоб таким чином навчити її краще розуміти організаційне життя, а з ним і суспільне, громадське. У тому раумінню на десятій Конвенції У. Н. Союзу, що відбулась в 1908. році в Філадельфії, Па., вибрано робітницю-жінку заступницею головного передсідника У. Н. Союзу. Як бачимо, було це тому 33 роки.

У першій своїй відозві звертається Марія Черемшак, ось та перша заступниця головного передсідника У. Н. Союзу, до українських жінок-матерей в Америці ось з такими словами:

„Як хочемо, щоб українські діти були добрими, працьовитими, твердими, патріотичними і поступовими, то в першу чергу треба старатись, щоб матері такі були”.

Бачучи роздори в чоловічих товариствах, вона рада б не допустити їх до сестрицтв і твердо вірить, що українські жінки такі можуть іти разом, такі можуть погодитись, „коли їм справді йде про якусь добру річ, коли їм дійсно лежить на серці добро і будучність свого народу”. А коли, каже вона далі, ми в Америці не виповнемо своїх завдань і коли на нас за те впаде „прокляття наступних поколінь”, то пам'ятайте жінки, що це „наша байдужність спричинила упадок Американської України”.

І так, в десятках статей, що появлялись рік за роком, пробувано через „Свободу” і У. Н. Союз виховувати українське жіноцтво в тому напрямі, щоб українська жінка була „провідною зорею”, як тоді писалось, у родинному і громадському українському життю.

Від тих часів зайшли великі зміни у різних напрямках. Бувало відзивались до нашого жіноцтва з рідного краю тільки жінки-оди-

ниці, такі як Кобринська чи Ярошинська, що то піддержували звязки з Америкою. Та по першій світовій війні стало інакше, особливо від цього часу, як у краю розвинув широкую діяльність „Союз Українок” та як почали виходити українські жіночі журнали і заіснували такі жіночі організації як „Українське Народне Мистецтво”, що то поклало великі заслуги на жіночо-організаційним, мистецьким й економічним полі. Велике нещастя, що ті звязки перервали нові національні нещастя і потрясення. Та ще більше нещастя, що там на рідній землі знищено ось цей так гарно розвиваючийся український жіночий рух. Але якраз це повинно заставити українське жіноцтво в Америці до задуми та об'єднання своїх сил для більшої активності, пам'ятаючи на те, що саме тепер є для жіноцтва краща нагода ніж була коли-небудь-передше, щоб прислужитись українській справі. А як? Вистарчить тільки приглянутись тому, що роблять сьогодні жінки інших націй в Америці й перелічити їхні відозви, щоб зрозуміти, що сьогодні такі часи, що можна дістати для оборони української справи дуже визначних людей, зокрема визначних американок, а тільки треба до них наблизитись і бути з ними в звязку.

Та є ще многи інші ділянки. Ось такі, про які було писане в львівському журналі „Жінка” (з 1935. року), де між іншим сказано таке:

„Ми глибоко переконані, що жінка має збагатити культуру цінностями свого духа, має внести в суспільне життя своє розуміння добра, краси і справедливості. Ми віримо, що почування, досвіди і воля української жінки це органічна складова частина скарбу народньої душі, та що її думка, її рада й її чин так само потрібні, так само необхідні і невідступні для розвитку і

Клявдія Олесницька.

ПРОБЛЕМА МОЛОДІ

„Питання молоді” — чи як звуть його американці „youth problem” — це усі справи, що від них залежать життєві вигляди молодого покоління та його відношення до суспільних надбань, традицій чи установ, що їх воно застає готовими у світі.

З цим останнім вяжеться т. зв. „рух молоді”: зорганізована діяльність молодого покоління, яке виголошує свої погляди на це, що в державі є твором старших, оцінює його та жадає поправок чи уступок на свою користь.

Зорганізованого на сьогоднішній лад руху молоді не знає історія. Вправді в старині, в Греції та Римі існували молодечі організації, але вони спирались на інших засадах ніж сьогодні та були радше виховною системою кермованою старшими, ніж діяльністю для окремої суспільної групи.

Цей „рух молоді” зродило доперва наше століття, чи ясніше — останнє десятиліття. Творцем його вважають ідеологів націоналістичних рухів, хоч найшов він відповідники рівночасно у демократичних державах і в комуністичнім устрою. Націоналізм шукав у державі якоїсь безінтересовної сили, що на ній міг би найлегше заціпити свої ідеї. На молоді, як знаємо, звернув особливу увагу Гітлер. Він уже в 1930. році говорив до німецької молоді: „Я саме вас потребує, щоб відродити цей край. Люди, що створили сьогоднішні системи правління кажуть, що вони не потребують вас, що у них нема місця для нового покоління. Я усе зроблю завдяки вам. Не обіцяю вам вигоди, спокою, легкого хліба. Але прирікаю вам участь у перебудові нації, мое братерство і приязнь”.

Ось так молоді стала відразу найбільш потрібним і надійним елементом у державі, а знаємо, що нічого так не переконує молодих людей і здобуває їх довіря, як свідомість цього, що вони потрібні, та трактування їх на рівні зо старшими. У почутті цього молоді диктаторських країв, як бачимо, віддала себе но-

визволення Нації, як сили мужеського духа. І саме тому, що віримо в Тебе Українська Жінко, що віримо в Твої творчі спроможності і Твою велику роль, вимагаємо від Тебе багато. Саме тому робимо Тебе співвиною за українську дійсність і співвідповідальною за українську майбутність”.

І ми теж віримо в Тебе, Американсько-Українська Жінко, що по змозі своїх сил не заведеш надій Нації, що об'єднаєшся при творчій праці, та що відчуватимеш, що й Ти відповідальна за цілість нашого життя в Америці.

вим ідеям, а по кількох літах партійного вишколу стала очайдушним та фанатичним їх оборонцем на сьогоднішніх воєнних полях.

В Америці справи, яких розв'язки домагається від держави молоде покоління, мають головнорі економічний характер. Американська молодь не виростала в почутті національного приниження, чи кривд переможеної нації — не готовилася на підбій цілого світа. Живе в надії заховати ідеї та традиції демократії й хоче користати з земських дібр, що в них така багата американська земля. Проблема безробіття, що вдаре в першу чергу в молоде покоління, є справою, якої розв'язки домагається воно від держави і воно стоїть на чолі програм усіх молодечих зїздів та конвенцій. Вправді часову поправу безробіття принесли американські воєнні приготування, але ніхто не скривав побоювань, що після війни буде в Америці гірше з зарічковими можливостями. І воно знова відібеться на молодому поколінню: ще раз цілий суспільний запас молоді енергії та здібностей буде мусів у великій мірі пропадати.

І на такому тлі ці, що словами чи пером звикли промовляти до суспільности та мають вплив на формування її сумління, кличуть в один голос:

„Не самим хлібом чоловік живе! Ви, молоді люде, вчіться цінити більше свободу ніж гарну одіж, добру їжу, авто чи вигоди щоденного життя. Жийте для цього, щоб за вашими дітьми не слідкував поліційний агент, а не дити для цього, щоб мати „good time”!”

„Родичі! Вчіть дітей пошанувати, дрібних виречень на користь інших — радше гордості з родинного щастя, чим з родинного майна. Нехай радіють з цього, що є у сьогоднішньому світі недосяжною мрією мільонів — свободою слова, сумління, нехай вчаться пошанування для всього, що робить їх правдиво вільними людьми. Нехай матеріальні недовстачі, що їх мусіло стрінути на-

(Докінчення на 2-й сторінці)

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918, by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,

Відношення Жінки До її Чоловіка

Клівлендський „Евері-вік Леджер Магазін“, приносить статтю, під заг. „Не дивись згирдливо на свого чоловіка“, в якій дає декілька порад жінкам, як поводитись супроти їхніх чоловіків, щоб ті чоловіки були приємними товаришами життя, а також, щоб були справжніми опікунами родини.

В статті на початку така порада для жінок: „Люби його. Пробуй його зрозуміти. Але ніколи не став його під мікроскоп. Він деколи потребує особистої дискреції. Нехай деякі частинки його життя будуть для тебе загадкою“.

Жінки мусять бути виrozumілі

і несебелюбні. Це, що жінки не раз не входять в серце чоловіка, в його почування і не хочуть зрозуміти тих проблем і тих клопотів, з якими чоловік все змагається, приводить до різних непорозумінь, колотнеч, а далі до роздорів, кажеться у статті.

Бо хоч нині чоловік не мусить обороняти жінки і цілої родини зброєю, як у давніх диких часах, то він всеодно мусить зводити завзяту, хоч іншого роду боротьбу, щоб вдержати на належнім рівні себе і родину. Хоч перед очима в нього нині не появляються індіани з луками, сокирами, проте він має перед собою чимало інших ворогів, які з неменшим завзяттям хочуть вибити йому з під ніг основу його екзистенції. Він має в своїй праці сильних конкурентів, які затроюють йому життя і відбирають певність завтрашнього дня. Він мусить що днини себе переорганізовувати, скупчувати і морально гартувати, щоб мати подостатком сили для чергового змагу.

Цей моральної підтримки він мусить набрати вдома, побіч своєї виrozumілої жінки. Коли замість цієї моральної підтримки, він ще вдома мусить зводити боротьбу і вичерпувати себе фізично та морально, тоді бороть-

ба на зовні стає для нього справжнім тягарем. Щобільше, в нього мало залишається енергії, щоб добиватись якоїсь вищої суспільної позиції. Звичайно він тоді тратить охоту до поступу вгору. Часто котиться вниз.

Маючи це на увазі, жінка повинна не з якоюсь приниження, тільки з людяності і з розумного розрахунку, влаштувати вдома чоловікові таке життя, в якому він міг би знайти найбільше морального і фізичного спочинку. Не можна чоловікові давати відразу вдома якусь роботу, як тільки він має хвилинку вільного часу. Бо свою роботу він зробив за дня, а тепер йому належить відпочинок. Не можна дразнити чоловіка якимись суперечними питаннями, лише на те, щоб сама жінка мала нагоду вичерпати зайву кількість своєї заощадженої енергії. Розумна жінка, каже там, зуміє видобути від чоловіка признання і згоду неконче безпосередніми способами. Вона зуміє до нього так підійти, що він спокійно на все погодиться, навіть знаючи добре, про що йде. Він навіть буде жінці вдячний, що добивалась від нього чогось не провокативним, дразнячим способом, тільки таким, який не сколихав його нервів.

„Будь демократична супроти чоловіка“, говориться далі на адресу жінки. Коли чоловік несподівано приведе якихось гостей, своїх товаришів з праці, то навіть коли ті „запрошені“ брудні і обсмазовані, виглядають соціально нижче від чоловіка жінки, хай жінка не обурюється на це, тільки хай помагає чоловікові з цього вивязатись. Бо не все на світі складається з самих приємностей. Є багато обов'язків, які чоловік мусить зносити, хоч вони йому так само немілі як і жінці.

Також жінка не повинна вічно критикувати чоловіка і шукати в ньому відемних прикмет. Бо це викликає в ньому почуття нижчости, а далі підсвідомо переконує його, що він справді до нічого нездатний. Лагідним, не образливим способом жінка повинна заохочувати чоловіка до розвою його приспаних здібностей, викликаючи в ньому довіру до нього самого. Вона повинна дозволити теж і на такі замилювання чоловіка як ось роблення вдома якихось речей, ловлення риб, полювання, чи на щось інше. Бо в тих залюбованнях чоловік часто досягає досконалості і від цього набирає певності та довіри до себе. Крім того в тих залюбованнях він відзискує вповні свою індивідуальність, яку постійно старається роздавити наша економічна система.

Таке виrozumіння жінки зробить чоловіка не лиш добрим опікуном родини, але також добрим і приємним товаришем життя, який все буде свіжим, цікавим та веселим. Бо нинішнє вигідне домашнє життя може бути теж страшенно нудним. Електрика, газ, радіо, вигідні помешкання, упорядковане і достосоване до годинника життя, може страшенно обриднути. Воно може бути нудніше від того життя, в якому люди вандрували в накритих возах, ночували в шатрах, варили на відкритім вогні, здобували м'ясо шляхом полювання. Як було сказано, ті старі небезпеки нині усунені, а на їх місці при-

Проблема Молоді

(Докінчення з 1-шої сторони).

ша молодь після цього, як успокоїться світ, прийме вона не як удар вимірний рукою підступного і безсовісного противника, але як зменчену пайку з родинного стола“.

Мені видається, що матерям українського походження буде вдесятеро легше заціпити такі ідеї в душі своїх дітей й підготувати їх на грядучі зміни. Вишлиж вони зо скромного середовища, нерідко спожеми недостатків — за море гнала їх охота допомогти родині, близьким. Відрікалися багато з цього, що інші жінки тут черпали пригорщами, не жадали від дітей та чоловіків окремих заплат за це, що робити вважали своїм обов'язком. Як щастила їм доля, було майно, вигода, достаток — то нерідко там за морем, у старому краю був хтось близький, хто сидів у тюрмі, кого спацифікували, знищили, кому треба було помагати. Здається не багато між нами таких, що їх погідне небо успіхів та особистих радощів не затягнулося ніколи хмаринкою. Знаємо, що значить посвятити щось для близьких, виречися чогось для загальної справи. Коли перекажемо це знання нашій молоді — воно їй стане дуже в пригоді.

йшли інші небезпеки і змагання. Ті нові змагання треба признати за існуючі і в них жінка повинна помагати чоловікові так само, як колись помагала в його змаганні з природою.

МЕШКАННЯ ДО ВІНАЙМУ

ДО ВІНАЙМУ 4 великі кімнати, всі модерні уліпшення, рент від \$23 до \$26 місячно. Українська секція напроти парку. 170-5

227 LEWIS STREET,
межі 7. і 8. вулицями,
NEW YORK CITY.

ВЗОРИ КАНВА, НИТКИ ДО ВИШИВАННЯ Д.М. С. І СТЕМПІЛОВА-НІ РІЧІ.
UKRAINIAN BAZZAR,
170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

**ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ
ПОГРЕБНИК
НА ФІЛЯДЕЛЬФІЮ
І ОКОЛИЦЮ**

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ
cor. FRANKLIN & BROWN STS.,
PHILADELPHIA, PA.
Tel. Market 1320
ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

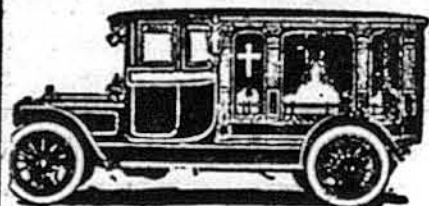
Д-Р С. ЧЕРНОВ

- Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок — Шкіра й кров.
- Аналіз крові для подружого свідства.
- Гемороїди й желакі лікується без операції.

223 SECOND AVE., cor. 14th ST.,
NEW YORK CITY. Room 14.
Gramercy 7-7697

Офісові години 10—8; неділя 11—2.
Жінка-доктор до обслуги.
X & флюороскоп.—Екзамінація \$2.00.

**ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК**

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ
В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK І ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel.: Melrose 5-6577

ЦІЛИЙ ПОХОРОН з ценою прегарною металевую труною, двома автоматами, караваном, бальсамуванням, вишванням Похоронного Дому і т. д. **\$295.00**

Все, чого треба з вишком одіня й належностей за церковну відправу й пминтар.
S. KANAI KAIN
433 State St., Perth Amboy, N. J.
Phone: Perth Amboy 4-4646

**ІВАН БУНЬКО
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК**

заряджує погребамі по ціні так низькій як \$150
Обслуга найкраща.

JOHN BUNCO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 5th ST., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

**МИРОН ЛИТВИН І СИН
УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ**

Обслуга щира і чесна
Main Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

Branch Office (Філія):
969 SOUTH BROAD STREET,
TRENTON, N. J.
Phone: Trenton 8588